

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДІВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. ПЕК XII. Ч. 72. Джерси Сіті, Н. Дж., середа, 29 березня 1933.

VOL. XII. No. 72. Jersey City, N. J., Wednesday, March 29, 1933. THREE CENTS.

МІЛІОН ЖИДІВ В АМЕРИЦІ СТАНУЛИ В ОБОРОНІ НІМЕЦЬКИХ ЖИДІВ

НЮ ЙОРК. — Минувий понеділок був присвячений рабинами на піст і молитву за Жидів, котрі терплять у Німеччині. Разом з тим підняли американські Жиди по цілм краю в той самий день велику протестатійну акцію, звернену проти переслідування Жидів у Німеччині. З жидівських обчислень виходить, що в тій протестатійній акції взяли участь понад 1,000,000 американських Жидів.

ВЕЛИКЕ ЖИДІВСЬКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — В Медисон Сквер Гарден зібралися понад 20,000 Жидів, а яких 35,000 Жидів стояли на вулицях, щоб вислухати бесідників, котрі піднесли протест проти переслідування Жидів у Німеччині.

Епископ Джан Лун, з католицької ньюйорської архієпископії, відмовився говорити. У своїм письмі подав, що він дав був згоду на те, що запропонує проти переслідування Жидів, але тепер не буде говорити, бо департамент стейту офіційно повідомив, що німецький уряд припинив надужиття над Жидами.

Ат Смит заявив, що він є проти релігійного, правового й політичного переслідування. Виступав він проти Росії, Мексики й кожної держави, а навіть проти Злучених Держав, коли б ті держави допускали таких надужиттів. Він хвалив Німців і Жидів. Особливо підніс, що на 555,000 Жидів у Німеччині, відбули 96,000 Жидів воєнну службу й боролися за Німеччину.

Звернув увагу Німеччини, що вона не може поводити собі на переслідування Жидів, бо ніяка держава не може видержати наступу опії світа, яка її осуджує.

Рабін Байс звиняв Німеччину, щоб перестала переслідувати Жидів економічно й політично, щоб не усувати Жидів зі судейських і інших становищ. Він доказував, що Жиди приносять всім країнам, де вони живуть, тільки добро, бо вони є добрими громадянами.

Епископальний епископ Менінг підкреслює, що зібрані не хочуть явити ран, а тільки замаскувати, що Бог сотворив усі народи рівними. Всі поведуть від одного Бога. Епископ висказав свою радість, що з'явилися комунікати, які твердять, що відомості про переслідування Жидів у Німеччині є дуже перекорені. І він рад повірити, що так дійсно є. А далі підніс, що всякі переслідування, релігійні, політичні чи расові, є негідними вчинками, яким не повинна потурати ніяка культурна держава.

Мейор міста Нью Йорку, О'Браєн, говорив про те, що Жиди вложили у німецьку культуру.

Говорив же сенатор Вагнер, як Американське німецького походження. Він заявив, що не тільки кілька одиниць допустилися надужиттів у Німеччині, а цілий німецький наріє не має з переслідуваннями Жидів нічого спільного.

МОВИ ЦЕНЗУРОВАНО.

НЮ ЙОРК. — Усі промови, які виголошено на жидівським протестатійним вісц, вчеший комітет добре передатим провірити. Наслідком цього вимагали від редактора німецького часопису „Ню Йоркер Штатс-Лайтунг“ залишити виголошення предхожого ним йому, а виголосити таку, яку йому подав комітет. Редактор відмовився це зробити. Та часописи оголосили оригінал бесіди. Німецький редактор, розкошений і виконаний в Америці, хотів підчерсти, що Жиди в Америці мають бути в першу чергу Американцями, а потім Жидами. І того самого треба вимагати і від Жидів у Німеччині. Теперішнє правління Німеччини може допускати несправедливості супроти Жидів, але з того не виходить, що Жиди мають іти валити Німеччину, шкідити цілій державі. Можна протестувати проти групи гітлерівців, що є тепер при владі, як протестують і інші німецькі партії, але не можна доходити до таких висновків, які проповідувати економічний бойкот Німеччині.

ЗА ЗМЕНШЕННЯ ФАРМЕРСКИХ ДОВГІВ.

ВАШІНГТОН. — Секретар Велес пропонує надати посвід програму допомоги задолженим фермерам. Довги ті виносить тепер коло \$12,000,000, а в 1919 р. виносили всього \$2,320,000,000. Секретар твердить, що ті довги мусять бути за всяку ціну зменшені.

РУЗВЕТ ПРО МАЙНЕРСЬКІ СПРАВИ.

ВАШІНГТОН. — Президент відвів конференцію з провідниками „Юнайтед Майн Воркерс“ у справі більшого урухлення вугільного промислу.

ЗБАЙДУЖИЛИ.

ДЕКАТУР. — Деякі Мурини, котрих будуть знову судити за занаднання двох білих жінок, присуджувалися байдужно промови свого оборонця, котрий домагався допущення Мурини як судді присяжних. Обжаловані уже раз були засуджені на смерть. Вони так прикидали до судової тяганини, що вже ніщо не робить на них у суді особливого враження.

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО КОРПОРАЦІЇ ЧЛЕНСЬКІ УДІЛИ ВІД ОДНОГО ДО ДЕСЯТЬ ДОЛЯРІВ.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА БУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ І ВЛАШТУВАННЯ ВИСТАВИ! НЕХАЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ ЗБІРКИ НА УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВУ БУДЕ ПОВНИМ УСПІХОМ!

ДАТКИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО КОРПОРАЦІЇ:

UKRAINIAN CHICAGO WORLDS FAIR EXHIBIT

9300 COTTAGE GROVE AVENUE,

CHICAGO, ILL.

ШКІЛЬНА ДІТВОРА СТАЄ В ОБОРОНІ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Дивні історії діються зі шкільним публіцизмом за польську мову навчання. Ріжних способів беруться „спрентжисті“ управителі, війти та постеркувати, але історія, яка трапилася в Юскювичих біля Олеська, золоточесного повіту, перевищує всі інші історії безпримирним виступом такою його управителя, Лушача Пала, котрий, хоч Українська (кажуть), що перепелує навіть „Діло“, чується всього, що українське і на кожному кроці старється прилобобити „власть імущим“ та вилити „слово „дольності“. Звершенням його діяльності був публіцист за польську мову навчання.

В Юскювичих на 130 дітей внесено 115 декларацій за українську школу, не зважаючи на переконання п. Лушача, що: „це даремний труд, будуть же тільки тягати, а школа якою була, такою буде“. Кожий пришов час вношення декларацій за польську мову навчання, затривожився „пан директор“ і придумав штуку, якою навіть членський управитель Поляк не втяв би.

В понеділок, 13. П. і. р., роздав пан управитель шкільним дітям декларації, кажучи: „Підписуйте, діти, ті папери, бо за грашиною є такі наші діти, що їх не хочуть до школи прийняти“.

Притім веліс складати дітям по 5 грошей за декларацію. На те встав малий хлопчина Івася Г. „Глиний чад“ („Дзвіночок“) та рішучим голосом заявив, що тих декларацій ніхто не підписує, бо це декларації за польську мову навчання.

Пан Лушач старався же переконати дітей як міг, але всі його зусилля розбивалися на рішучості дитини, яка хорро закричала: „Але не хочемо, шабш! потім нам казали „Отче наш“ по польськи говорити“.

Нюдня шкільна дитина не підписала підписаної декларації, а на малому Івасю Г. зімстився п. Лушач на наступний день, бо за якусь меншу провинку важко його побив. Мати побитого ходила жалитися до шкільного інспектора до Золочева, але з ким наслідком, покищо не відомо.

НЕ МОГЛА ЖИТИ БЕЗ КІТКИ.

В Відні отруїлася світляним газом 62-літня Марія Шубля. Причиною самогубства було те, що мусяла дати бити свою любові кіткою. Цю втрачено бабуня так переряжала, що рішуче попросилася з цим світом.

ЗБОЖЕВОЛА НА СЕНІ.

В міському театрі в Регенсбургу трапилася підчас виступу велика подія: Примаре-лія Філомена Бок підчас танцю нагло збожеволяла й почала скакати на місці, видаючи різні оклики. З трудом її обезладили й вивезли до дому Божевельних.

ВЛОМ ДО УКРАЇНБАНКУ В ЯВОРОВІ.

Невідомі вломники при помочі витривих дісталися до поміщен Українбанку „Народний Дім“ у Яворові і там раком розпорозили вичерпувати касу, з якої забрали коло 3,000 золотих готівки. Згоді імовірно приїхали зі Львова, де правління доскопів сіданих директора Українбанку, п. Р. Харамбу, який попередньо діяв побрав у львівських банках більшу готівку. Українбанку „Народний Дім“ є асекурований і тому вкладники не матимуть жадної шкоди.

ВЫВІСТОВ ЛІСТОНОША.

В Торуні Станіслав Мілер, торговельний агент, убив листоноша Рипінського в своїй кімнаті, в хвилі, як останній вилучував Мілерови малу квоту. Догодаються, що Мілер сам надав до себе ті гроші, яких в той спосіб зважили до своїх тат листоноша. В торні листоноша бравуало 6,000 золотих, які звис убийник. Війник проколов листоношу кілька разів в околицю серця, опісля обкрутив на його ший шпунрок, обвив руки в мильні й утис, невідомо куди. Листонош осиритив жінку й двоє малолітніх дітей.

СМЕРТЬ ЛОВЦЯ.

Далеко на півночі Канади, в Норт Вест Території, коло містечка Акавіни трагічною смертю загинув ловець В. Ларок. Він вивисав був на розгал наставлених ним лапок. В одну лапку зловив риса. Щоб не ушкодити шкрярі риса, Ларок опер набишу стрільбу на дерево, а сам замкнувся вни звірину з мазом скопиром. В тім моменті його пси, які були з ним, кинулися на звіра. Через це повстала суматоха і його крик, зачеплений серед замішання, вистріляв в В. Ларока важко ранив. Він помер на другий день у шпиталі.

ФАРМЕР ЗГОРІВ НА САНКАХ.

Фармер з околиці Толстой, Мак, 69-літній Лев Грабоу-ський згорів в огні на власних санках. Річ малася так: Грабоу-ський мав на санках побудовану будув, в якій була встановлена ліч до огрівання. Грабоу-ський купив в містечку бочку газоліну і примістив її в буді на санях. Видно, що від печі занялася газоліна і вогонь з неї раптом обхопив будув, в якій Грабоу-ський сидів. Грабоу-ський не міг виратуватися з горючої буди і загинув в огні.

АВТОБУС ЖЕРТВОЮ ВОКВІВ.

В Болгарії біля македонської границі застрів автобус у снігу і не міг велике їхати. Незабаром велика тіщина вогнів напала на безборонних пасажирів і роздерла 9 осіб. Одного кий шofer урвавуться, вилізши на дерево. Зсіди був свідком, як голодні вогни роздирали на кусні і пожарили його пасажирів. Жалізна сена так подіпала на нього, що він про-являє тепер божевелья.

ХТО І ЯК ВИХОВУЄ НАШІ ДІТИ.

В місті Бучачі існує 7-класова жіноча школа, в якій нема ні одного українця вчителів ні вчителів. Коли приїде не-діля і треба вести діти до церкви, то або веде їх учителька Полька, або просто неїма кому їх вести. Перед війною в тім самій школі вчили три вчителі: україно-України, а по війні виїхала ще п. М. Вошинська. Перед трома роками п. М. Вошинська спенсіювали і від того часу лишався такий жалючий стан, який триває дотепер. Хоч у місті жне біля 15 пань Українок, котрі мають усі вигоди, потрібні до одержання вчительської посади, ні одна з них не може дістати місця, не то вже тут у Галичині, але навіть десь у глухому кути на чисто польській території. Посади дістають молодіші вчительки, за яких промовляє один дуже поважний аргумент, що є Полька-ми. Української мови вчить п. Філікова, яка українського майже не знає і яку діти дуже часто поправляють у вислові і в письмі. П. Філікова оправдується перед дітьми тим, що годі їй уміти українську мову, бо вона „не є русинка“. Дітя розбурхуючий аргумент! Друга вчителька, п. Фрашкіна Погосельська, котра вчить у ті ж самі школи, пошуши, що учениці говорять між собою по українськи, обурена сказала до них так: „Якби несь величиз, що то за на-бур українці, тобсь сень вистидили належить до него. Жадней України тутай нема, Україна єст за Дніпром, — то єст безчеловічність в обещаній науническій розмові по українськи“. Ось така історія, часні педагогі вчать і вихову-ють наші діти. А свої вчителки до українських дітей не допускають.

ПРИМУС РАДІОФОНІ В РАДЯНИЦІНІ.

До обов'язків червоної армії в Радянщині належить між іншим слухати що дня дві години радієвих аудіцій. Цей новий розпорядок має на меті відтягнути воєвк від кантани та пустих шабас. Крім того на-завство хоче при допомозі радій мати більший вплив на політичне вишколення рекру-тів.

КОСТЕЛ ЗІ СКЛА.

В Тубізі, біля Брукселя, вбуду-вали недавно костел, що шій, крім фундаментів, є зі скла.

БАГАЧІ МАЮТЬ ШАСТЯ.

Англійська княжна Рутланд зугубила три роки тому доро-гоцінний перлювий нашийник. Цей нашийник знайшли на до-розі, на селі, в замку княжної, діти коношого і взяли собі його на забавку. Старша донь-ка коношого вбрала раз на-шийник, коли йшла на забаву на тат хтось звернув її увагу на його цінність. Оні і ювеліє-ри у сусідньому місті пізнав ау-бу і княжна дістала її назад.

ПОСІВНА КАМПАНІЯ В РАДЯНИЦІНІ ШКУЛЬДИГАС

ПОСІВНІ БРИГАДИ НЕ ВМІЮТЬ ЗАСІВАТИ ЗБІЖА. ВІДСТАЮТЬ ДАЛЕКО ВІД ПЛАНІВ.

МОСКВА (СССР). — На Україні та на північному Кавказі вже два тижні як почалися полеві роботи. Та до цього часу не можна похвалитися значними успіхами у виконанні посівних планів. Звідомлення подають, що до праці стіли від 73 до 93% тракторів, направлених після ріжних ушкоджен. Та нічого не кажеться про коні і воли, які малиб виконати три четвертини посівної програми.

Дотепер радянська преса подає лише відомості про полеві роботи, виконані спеціальними посівними бригадами, складеними з комуністичної молоді. Газети повні повідомлень про те, як деякі бригади виходять в поле на роботу, не визнаючи з собою насіння на посів. Деякі довгими часами мінюють та дискутують над тим, як починати орати поле й звідки заходити до нього. Деякі бригади підчас таких спорів забувають за обід, бо за-пальні комсомольці вважають, що комуністи можуть працювати й без їдіння, а забувають, що коні й воли потребують їсти, щоб працювати.

Початок весняних робіт у полі на Україні та на північному Кавказі, як показують більшовицькі газетні звітності, виглядає не дуже надійно. Коли так піде далі, то знову багато просторів лишатся незасіяні, а на засіяних годі сподіватися врожаю, бо поля будуть оброблені невміло. Більшовики знищили вправних хліборобів, назвавши їх куркулями, а тепер старуються пісати на по-леві роботи молоді, яка не знає тих робіт, але пісати їм, які були добрими виконавцями в „куркулів“, але самі не можуть працювати по власній ініціативі, спіраючись на власні знання.

Доходить навіть до того, що бригади не можуть означити міри поля й тому не розрахують ні насіння, ні часу праці над ним. В деяких місцях бригади виїхали в поле, коли там ще стояло на нивах багно й годі було навіть думати про оранку. Нема ковалів, які направлялиб ушкодження, тому й трапляється так, що як щось поломалося в плугу, то вже на довший час по роботі. Тимчасом газети кричать про „соціалістичні змагання“ ріжних бригад, але мало настигати їм говорити про „успіхи“ тих змагань.

Тепер остаточно показалося, що минулого року й у попередніх роках місцеві комітети давали перебільшені відомості про врожай і збір збіжжя, що привело до помилкових розрахунків і голоду в хліборобських районах.

НА ЖИДІВСЬКУ АГІТАЦІЮ НІМЦІ ВІДПОВІДАЮТЬ БОЙКОТОМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Проводирі гітлерівців заявили, що на закордонну пропаганду Жидів проти націоналістичного уряду вони відповідают у Німеччині новими заходами проти Жидів. На оголошеній бойкот німецьких фабрик в Англії, Польщі та в інших державах гітлерівці оголошують бойкот жидівських крамниць у Німеччині. Разом з тим вони пропонують установити для Жидів процентні норми в школах усіх категорій та в ріжних професіях, куди можна буде допустити Жидів не більше як 1%, бо такий відсоток складають Жиди в Німеччині супроти її населення.

Націоналістичні діячі кажуть, що тепер у Німеччині єсть 8 мільонів безробітних є надзвичайно багато людей ідегітичних професій, як адвокати, учителі, навіть лікарі, артисти і т. п. Тому, на їх думку, цілком справедливо, щоб серед тих, які тепер мають працю й посади, було Жидів не переважача більшість, як тепер, але 1%, відповідно до їх числа в Німеччині.

Гітлерівський уряд недозначно заявив, що поки Жиди будуть вести проти нього за кордоном пропаганду й поки чужоземні держави будуть підтримувати цю пропаганду, доти він не буде робити ніяких заходів, щоб припинити націоналістичну пропаганду проти Жидів, або щоб спинити бойкот жидівської торгівлі.

БОЛГАРСЬКІ ФАШИСТИ РОЗГІНАЛИ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ЖИДІВ.

СОФІЯ (Болгарія). — Болгарські націонал-соціалісти повивбили вікна в приміщенню, де відбувалося жидівське протестатійне віче проти переслідування Жидів у Німеччині. Болгарські націоналісти поїм розгінали віче, врядавши навіть на вулицях біжку, яка мало що не набрала розмірів більшого заворушення.

ЯПОНІЯ ШЕ ДВА РОКИ МАЄ БУТИ В ЛІЗІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Секретар Ліги Націй одержав офіційне повідомлення Японії про її виступлення з Ліги Націй. Але Японія ще два роки має бути фактичним членом Ліги Націй і підлягати її постановам. За статутом Ліги Націй кожда держава може покинути її лише за два роки після того, як вона зробить заяву про своє виступлення з Ліги Націй.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

	ПОДПИСКА:	ПЕРЕДПЛАТА:
Three cents a copy	Подписное число три цента.	
One year	\$ 7.00 На рік	\$ 7.40
Six months	\$ 3.75 На шість місяців	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00 На три місяці	\$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Джерсі Сіті і Заграниці	
One year	\$10.00 На рік	\$10.00
Six months	\$ 5.00 На шість місяців	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75 На три місяці	\$ 2.75

За оголошення редакції не відповідає.

За кожен зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади наслідки пошти гроші ланцю на т. н. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союз: Montgomery 5-1838

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ГИМН

Переглядаючи польсько-американську пресу, стрічаємося з таким диводогом: з одного боку бундичний крик, що Польща сильна, велика й сконсолідована, а з другого лаямент, що має приходити їй кінше: новий розбір Польщі.

В однім числі польської газети читаємо статтю про те, як у Польщі в світі рахуються, як заступники Югославії серденько вигукують, «хай же Польща», як чехословацький міністер закордонних справ, Бенеш, підносить історичну роль Польщі на сході Європи й запевняє її про приязнь Чехів, та як Румуни відгукують старі акти й одушевляються історичною приязню між Румунією й Польщею.

Виходило би, що Польща така сильна, що їй уже нічого боятися. Та так воно не є, крім вірити такі самим польським газетам. В разі з головами польської преси, як грубими буквами алірується польської суспільності, що Польщі загрожує велика небезпека. Читаємо відозви, в яких заступається старий польський гімн: «Ніхто Польщу не згнітає, пукі ми жиеми», новим: «Ніхто Поморжа не одбереже, пукі ми жиеми». А старий Падеревський знову забирає голос і запевняє, що отже Польща стоїть перед новим поділом, подібним до того, що стався в 1793 р., коли її розібрали були на три часті.

А найбільше лякає Польщу прихід Гітлера до влади в Німеччині. Бо Гітлер означає ту владу, яка ніколи не погодиться з тим, щоб Польща задержала Данцигський коридор і інші німецькі землі, силою прилучені до Польщі. Гітлер це все одно, що виповнення війни Польщі.

Це знають добре в Європі. Польща занепокоєна чим, що держави, на яких поміч вона чисила, як Англія, Італія і Франція, замість стояти при Польщі, радять над спільним порозумінням з Німеччиною. А таке порозуміння означає ревізію Версайського договору. От і звідси походить той страшний польський лаямент за Помор'я, яке пришкобб Польщі втратити.

«Не дами земі, сконд наш руд» — співають знову польські грабники. Хочуть новим своїм гімном заглушити ті голоси, що відзиваються на українських, литовських, білоруських і німецьких землях під Польщею, які взивають до боротьби за визволення тих земель з лаянського ярма. Та свій гімн Польки можуть змінити, але розбору Польщі тим спинити не можуть.

В. Кедровський.

ПАМ'ЯТИ ВЕЛИКОГО АРТИСТА

(Споми́н за минулого).

Я особисто після того, як українського визвольного рупачика перший раз псуху. Свого національно-політичного, Гетьмана Дорошенка» взагалі, тичного завдання М. Садор'я особливо на мене падає у висхідній був свідомий мей своєю кованню генія М. Садорського, життя у тому на старість рохиди пару тижнів як прибув, уже немічним, знову вертін, приголомшений величчю нувся до Київ, щоб там під постати цього, так мало в історії. Польською наваляло ворої України опсапаного козака, крашеного минулого України й нову, як у царських часах, кланити український нарід до героїзму, боротьби, до національної свідомості. Кожен раз, коли мені траплялася нагода бувати на представленнях, у яких виступав М. Садорський, як я робив. А коли він грав Дорошенка, чи то в Одесі, чи в Миколаєві, чи в Єлсаветграді, то і спеціально їздив туди, щоб ще раз і ще раз разом з насолодою побачити генія, який виконав М. Садорський роль цього гетьмана. Великим був Садорський і в ролі Карася в п'єсі «Про що тиєра скарб» і в п'єсі «Богдан Хмельницький» у ролі Богдана й у ролі Сави Чалого в п'єсі «Сави Чалого» і в ролі Велікого артиста М. Кривошицького, О. Саксганського, Карася, Карася та інших, але М. Садорський, що не артист-лікар, співець українського козацького епосу; це артист-співач.

О. Сіг...

ЗАЛИЦІННЯ ЛІТВІНОВА

Совітська та совітофільська преса не може нахвалитися промовою більшовицького делегата Литвінова на розробній конференції в Женеві.

А тимчасом промова Литвінова була повною капітуляцією більшовизму перед Францією (з якою тепер Москва кокетує). Бо що сказав Литвінов? Він спрещував погляди напасті й став — на ґрунті французького проекту.

Скільки ж гвалту й крику підняли би були більшовицькі парі літ тому, коли б це зробив; скажім, якийсь соціял-демократичний делегат! Скільки би то кричала московська преса про «зраду інтересів «ролетаріату», про «накладання з французьким імперіалізмом» і т. п. Але тепер — становище Совітів кепське, Україна тисне, «кулак» тисне — треба забезпечуватися, де лиш можна. Отже — пакт з Францією, запобігання ласки Польщі і т. д.

Але нас тут цікавить не те. Нас цікавить політична мораль більшовизму, яка так вибілася в проєкті Литвінова — означити поняття напасті. Після проєкту Литвінова, напастиком має уважатися та держава, яка а) виповніть війну іншій державі, б) який збройний сил, навіть без виповнення війни, вмишує на територію іншої держави... Стан! Що не вам нагадує? Це нагадує далекі часи 1917 року, коли то власне війська РСФСР (Росії) — без виповнення війни — вступили на територію України... Отже показується, що це була **ординарна напасті**! А тоді Москва говорила про інтерес «ролетаріату», уважала, що має право ділати як ділати, й знаходила це тьму Винниченків, як її виправдували...

Читаємо далі: «Німі мотки політичного, стратегічного або господарського характеру... не можуть виправдати напасті». Це раз сталося! Це раз! Пріємно думкою в далекій історії несправедливості. Чим жеж Москва мотивувала своє вмишування на територію України в 1917 або 1919 році? А тим, що Україна не дає свободи організації комуністич-

ній партії (мотиви політичного характеру); що перенесла через свою територію відділ Донських козаків до дому (мотиви стратегічного характеру); т що Московщина потребує — очевидно для свого «пролетаріату» — українського збіжжя, цукру й вугля (мотиви господарського характеру).

Отже всі ті мотиви, які висувала свого часу, відучивши війною на Україну, Москва, — їх проголошує тепер пан Литвінов мотивами, які ніким чином напасті не унаслідують, які є недопустимі...

Читаємо далі: «Зокрема не можуть виправдати напасті революційні або контрреволюційні заворушення, домашні війна...», вдержували в іншій державі такого чи іншого політичного чи суспільного устрою... Стап знову! Так якраз чим мотивувала Москва свою інвазію на Україну — тим, що на Україні ширяться контрреволюції, що в ній небажаний політичний і суспільний («буржуазний») лад і т. п. Тепер — товариш Литвінов прокляне світові, що такими мотивами не вільно застосовувати, щоб напасті на чужу територію і націю...

Скільки шарлатанства, скільки туману й дурисвітства сидить у московській дипломатії, яка висуває як правило міжнародної поведінки засади, які вона пошито доталпа ногами в відношенню до слабшого й які завтра очевидно так само доталпають, коли приїде відповіда пора...

І совітська преса знає проєкт Литвінова «хартию волей народів». Більше цинічно мабуть не могла бути жална «буржуазна» дипломатія...

Колес Совітів чулися сильними й плавали на всьмі міжнародні зобов'язання й пхли. Тепер з ними гірше й вони дурять європейський спідиріон усіма проєктами, у спідиріон чуйність держав. Але нас проєкти й балаканина Литвінова повинні навчити одного річ: що вські умови-ування в устах чужих, який суне на нашу землю — є

порівнянь. І так М. Садорський веде свою роль до кінця. Глядач виходить з театру, німаж, змислює в своїй душі, в своїй умі, красу й силу сина степів Чабаня, а разом з тим, навіть не бачучи тієї стенової природи, уявляє собі, якою вона має бути чудовою, коли в ній виростають такі постаті.

Музика грає коротеньку упертуру до оперетки «Запорожці за Дунаєм». Публика повола настрояється побачити звичайну, хоч і дуже популярну оперетку. Особливого ентузіазму, як навіть піднесення в публіці не чується. Підноситься куртина й перед глядачами відкривається складний беріг Дунаю, який бестієть у безмір берігів». Чуті вже маршові звуки музики й разом з ними до вуха глядача долають звуки не сильного, але якогось глибоко задуманого баритонового голосу: «Ой щось дуже зауважувать...»

На скелі з'являється постать запорожського козака Карася, що в червоному жупані вертається до дому, троні підгулявши. Та йому публіка не дає навіть зійти зі сцени на «беріг річки»; бо саль відразу з'являється гірмийми й догмийм олексимам. Карасує козак, який прикипів на місці й повис у повітрі. А що за постава, що за зріст, що за ружування!

Перше враження не лишає публіку до останньої дії. М. Садорський веде роль Карася в незміру висоту чудово. Перед глядачами ма-

блягою й дурисвітством; що Франція чи Італія, то вже тоді єдиний спосіб змусити його діб Троцький і Ленін признавати нашу праву — це би були за напасті на глядачів пофорі, коли дорож те, що тоді називали, а — мати силу й силою, «оборону інтересів» проле-викинути його геть. «Тоді, А тарітату» на Україну.

Колі же наші більшовицькі догадуються, що — на жалість народів іде не після життя народів іде не після Мати й — ось основа вської тепер супроти Москви, скажім, успішної політики...

УКРАЇНА НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В ШІКАГО

Кожний свідомий Українець розуміє значини, яке може мати Світова Вистава в Шікаго для української пропаганди. Та не в одного з людей, прихильних до справи Українського Відділу на Виставі, може бути сумніви чи буде що-показати в цьому Відділі, і чи варто стільки чужого, заходу і коштів біля організації Українського Павільйону, коли потім покажеться, що властиво нема що в цьому примістити.

Український Виставковий Комітет в Шікаго працює над тим, щоб так не було. Власне для того при Виставковій Кормісії подано поклоно до життя нещодавно Діловий Комітет з фахових людей і потверено відповідні фахові комітети у Львові і Подєбрадах, у Чехословаччині, щоб Український Павільйон на Виставі дав глядачів киянських виставок, який образ життя українського народу як вські найкращіших ліній. Чужинцям, що вийде до Українського Павільйону, повинні вивести з того, що ми побачили, потрібні інформації про Україну, починаючи від основних відомостей про це, яке же український народ, скільки його і чим він займається, як до таких складних питань, як те, що з культурних здобутків того народу може припадати для загальної людської культури.

Хто з наших людей думає про Український Павільйон на Шікагоській Виставі, той передусім уявляє собі його першочисно, як виставу українських вишвок, на подобу тих, що влаштовуються по наших громадах, тіжкі в більшості ромахах. Цей погляд цілком помилковий. Українське народне мистецтво буде займати важне місце на виставі, але не оди-

но. Ми будемо показувати не тільки народне мистецтво, але й мистецтво українських майстрів, історичні пам'ятки України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

дється між тутешньою нашою іміграцією і Виставковий Комітет робить заходи, щоб дістати його для ужитку на виставі. Між іншим тут таки в Америці оголошено вже на виставу ціну збірку оригінальних історичних малюнків з часів Хмельницького і Мазепи, та збірку оригінальних портретів гетьманів (штихи), роблених італійськими та німецькими артистами тих часів. Увесь доступний матеріал Виставковий Комітет постариться зібрати і використати на виставі.

У третій Відділі українського мистецтва входитьмуть очевидно в першу чергу зразки українського народного мистецтва, вишвок, килими, деревляні виробів, гончарства. Але й ця частина вистави буде основно риканитися від того, що звичайно буває на подібних локальних виставах по наших тутешніх громадах. Ріжниця буде в тому, що на локальних виставах українського мистецтва експонати зібрані звичайно приналежко. Виставляється те, що можуть дати місцеві добрі люди, звичайно ті, що влаштовують виставу і їх приренти. На шікагоській виставі українського народного мистецтва буде представлено по певному плані і в певній системі, уложених знавцями цього діла.

Над влаштуванням цього Відділу ведеться від кількох місцевих праця в краєвих мистецьких кооперативах, де спеціально замовлено зразки мистецтва, що мають бути на виставі. Підбірають зори народних мистецьких виробів з різних сторін української землі, щоб показати те, що найбільше характерністичне й оригінальне в нашій мистецькій стилі. В цьому Відділі будуть моделі української народної архітектури, історичних пам'яток України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

Чимало цінного матеріалу для історичного Відділу знайдеться в музеях, в приватних збірках, історичних пам'ятках України. Тут уявляють в першу чергу всі пам'ятки української державності, а далі — козацьких часів і з недавньої визвольної боротьби. Надається сюди історичні карти України, портрети історичних осіб, козацька та інша зброя, збірки грошей, збірки почтових марок, історичні документи, фотографії важких історичних місць та багато іншого.

ВЕЛИКОДІН КАРТКИ.

Желатинові, з образками Воскресення 5 цент
Картки з великими зображеннями 5 цент
Картки з українськими мережками й образками 10 цент
Картки в формі книжечки з віршом 10 цент
Картки в формі книжечки з віршом 15 цент
Листовий папір з віршом 10 цент

МОЖНА НАБУТИ В КИГАРНІ СВОБОДИ
ЛІТУРГІЮ святого Іоана Златоустого, на мішаний хор
Музику склав Олександр Кошчиш. Ціна \$1.50
Замовляння разом з наклеюстийм слатом до
СВОБОДА, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО КОРПОРАЦІЇ:
Д-р Мирослав Симонівич, голова.
Іж. Стефанія Чижикова, секретар.

МАЙБІЛЬША КНИГАРНЯ
В АМЕРИЦІ
"СВОБОДА"
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СОЮЗА
Вартість Книгарні \$18,612.75.
Прийміть по найкращому наданню
61-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Д-Р ЮРІЯ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B,
NEW YORK, N. Y.
(мисл. 8-114-74.)
Tel. ALCONQUIN 4-8523.

Уроків і годин: рано від 11 до 12
двечір від 6 до 8, а в вечір
від 9 до 10 рано.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОУК, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКЛИНДЖІ
Tel.: Orchard 4-2568
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY